

NSB Gjøvikbanen AS
Persontransport
Sikkerhetsstyring
TILSYNSRAPPORT 2012-32

1	Om revisjonen.....	3
2	Hovedfunn.....	3
3	Avvikssammendrag	4
4	Avvik	4
	Avvik 1. Det er enkelte mangler ved NSBGs sikkerhetsstyringssystem.....	4
	Avvik 2. NSBG mangler egne bestemmelser for framføring uten ATC.	4
	Avvik 3. NSBG har enkelte mangler ved planleggingen og gjennomføringen av risikovurderinger.	4
	Avvik 4. NSBG har mangelfull gjennomføring av interne revisjoner.	5
	Avvik 5. NSBGs har mangler ved oppfølgingen av avvik.	5
	Avvik 6. NSBGs oppfølging av hendelser har enkelte mangler.	5
5	Observasjoner.....	6
6	Andre forhold	6
7	Gjennomføring	6
8	Generelt om revisjonen	6
	Vedlegg 1 - Hjemmelstekster	8

1 Om revisjonen

NSB Gjøvikbanen AS (NSBG) har sikkerhetssertifikat del A og del B for å drive persontrafikk på strekningen Gjøvik-Skøyen.

Revisjonen hadde som mål å avklare hvorvidt NSBG gjennomfører sin virksomhet i samsvar med bestemmelser i, eller i medhold av jernbanelovgivningen. Revisjonen skulle dekke sikkerhetsstyring med spesiell vekt på etablering av nytt system for sikkerhetsstyring. Revisjonen var også et ledd i jernbanetilsynets oppfølging av forrige revisjon, 02-12. Risikoakseptkriterier, rapportering av hendelser og kompetansestyring ble i mindre grad berørt som tema under revisjonen.

2 Hovedfunn

NSBG har oppdatert og forbedret systemet for sikkerhetsstyringen siden forrige revisjon. Sikkerhetsstyringssystemet er oppdatert, implementert og etterlevd, så langt stikkprøvene indikerer. Det er gjort forbedringer i brukervennligheten og tilgjengeligheten av systemet.

Det gjenstår fremdeles noe arbeid når det gjelder overordnede prosessbeskrivelser og oppfølging og kontroll av etterlevelse av prosedyrer på operativt nivå og gjennomføring av interne revisjoner av systemet. I tillegg kan noen av prosedyrene i enda større detalj beskrive det sikkerhetsarbeidet som utføres, blant annet innen målstyring og dokumentasjon av gjennomføring av risikoreduserende tiltak.

Risikovurderingene er oppdatert siden forrige revisjon, og omfanget av fareidentifisering forbedret. Dette arbeidet kan fremdeles forbedres.

Jernbanetilsynet er ikke fornøyd med at NSBG fortsatt ikke har utbedret viktige, utestående forhold i avtalen med sin leverandør av alle vedlikeholdstjenester med betydning for sikkerheten.

Utarbeidet dato: 21.01.2013

Sign.:

Geir-Rune Samstad
Revisjonsleder

Godkjent dato: 21.1.2013

Sign.:

Erik Ø. Reiersøl-Johnsen
Direktør

3 Avvikssammendrag

Tilsynet avdekket følgende avvik under revisjonen:

1. Det er enkelte mangler ved NSBGs sikkerhetsstyringssystem.
2. NSBG mangler egne bestemmelser for framføring uten ATC.
3. NSBG har enkelte mangler ved planleggingen og gjennomføringen av risikovurderinger.
4. NSBG har mangelfull gjennomføring av interne revisjoner.
5. NSBGs har mangler ved oppfølgingen av avvik.
6. NSBGs oppfølging av hendelser har enkelte mangler.

4 Avvik

Avvik 1. Det er enkelte mangler ved NSBGs sikkerhetsstyringssystem.

Avvik fra:

Sikkerhetsstyringsforskriften § 3-1. Krav til sikkerhetsstyringssystem

Revisjonsbevis:

1. NSBGs prosedyre for mål, policy og strategier for trafikksikkerhet beskriver ikke fullt ut den faktiske gjennomføringen av målstyringen. I tillegg til den kvantitative vurderingen styrer man etter en kvalitativ vurdering hvor man tar hensyn til alvorlighetsgraden av hendelser i tillegg til antall hendelser.
2. NSBG har ikke oppdatert alle leverandøravtaler med betydning for sikkerheten siden forrige revisjon. For eksempel gjelder dette avtalen med Mantena der det er utarbeidet et vedlegg til den eksisterende avtalen som et supplement, men som ennå ikke er signert.

Avvik 2. NSBG mangler egne bestemmelser for framføring uten ATC.

Avvik fra:

Sikkerhetsstyringsforskriften § 3-3. Prosedyrer m.m., første ledd

Revisjonsbevis:

1. NSBG har ikke egne prosedyrer, rutiner eller kriterier for når det er forsvarlig å kjøre uten ATC.

Avvik 3. NSBG har enkelte mangler ved planleggingen og gjennomføringen av risikovurderinger.

Avvik fra:

Sikkerhetsstyringsforskriften § 6-1. Risikovurderinger

Revisjonsbevis:

1. NSBGs risikovurderinger har enkelte mangler når det gjelder fareidentifisering. For eksempel inkluderer ikke vurderingene:

- Avsporing på grunn av kjøring i feil hastighet ute på linja
- Det kom ikke frem at hjulskader medfører noen fare for avsporing
- Identifisert fare tog-tog skiller ikke mellom faren for sammenstøt mellom tog på fri linje, flankekollisjoner og sammenstøt inne på stasjoner.

Merknad: ATC og togradio vil ikke være relevante barrierer mot kollisjon inne på stasjon med manglende sikkerhetssoner.

2. Det er ikke gjort noen dokumentert risikovurdering av prosessen omkring implementering av nytt system for sikkerhetsstyring.

Merknad: NSBG har heller ikke en dokumentert vurdering av om endringen i system for sikkerhetsstyring trenger en risikovurdering i henhold til den felles sikkerhetsmetoden for risikovurderinger (CSM RA).

Avvik 4. NSBG har mangelfull gjennomføring av interne revisjoner.

Avvik fra:

Sikkerhetsstyringsforskriften 7-1. Revisjoner

Revisjonsbevis:

1. Revisjonsprogrammet for interne revisjoner sikrer ikke at hele sikkerhetsstyringssystemet blir revidert innenfor en definert tidsramme.
Merknad: Prosedyren for interne revisjoner sier at revisjoner skal gjennomføres i henhold til det vedtatte revisjonsprogrammet, og skal omfatte hele sikkerhetsstyringssystemet.
2. Revisjonsprogrammet (kalt revisjonsplan) for 2012 for interne revisjoner er ikke gjennomført.

Merknad: NSBG har ikke gjennomført interne revisjoner på grunn av at de implementerer et nytt sikkerhetsstyringssystem og at det derfor har vært for tidlig å gjennomføre interne revisjoner. Dette er avviksbehandlet av NSBGs ledelse.

Avvik 5. NSBGs har mangler ved oppfølgingen av avvik.

Avvik fra:

Sikkerhetsstyringsforskriften § 7-4. Oppfølging av avvik

Revisjonsbevis:

1. Den sikkerhetsmessige begrunnelsen for å ikke gjennomføre interne revisjoner etter det etablerte revisjonsprogrammet for 2012 er ikke dokumentert.

Avvik 6. NSBGs oppfølging av hendelser har enkelte mangler.

Avvik fra:

Sikkerhetsstyringsforskriften § 7-2. Oppfølging av jernbaneulykker og jernbanehendelser

Revisjonsbevis:

1. NSBG har mangelfull dokumentering av gjennomførte tiltak i databasen for oppfølging av uønskede hendelser, for eksempel:
 - Utbedring av dørlåsrele
2. NSBG har kategorisert tapspotensialet for like hendelser forskjellig. Dette gjelder for eksempel ATC-feil registrert 5.8.2012 og 9.8.2012.

Merknad: Dette kan ha en betydning for den kvalitative måloppfølgingen som NSBG gjør.

5 Observasjoner

Det ble ikke notert observasjoner under revisjonen.

6 Andre forhold

Det ble ikke notert andre forhold under revisjonen.

7 Gjennomføring

Revisjonen er gjennomført som dokumentgjennomgang og feltarbeid hos NSBG. Virksomheten har gitt revisjonslaget nødvendig tilgang til dokumenter og personell – og har lagt alle forhold til rette for en effektiv gjennomføring av revisjonen. Tidspunktene for gjennomføringen var slik:

Formøte	28.11.2012
Åpningsmøte	5.12.2012
Feltarbeid	5.-7.12.2012
Sluttmøte	7.12.2012

8 Generelt om revisjonen

Rapport nr.: 2012-32
Saksnr: 12/2454
Revisjonsperiode: 5.-7.12.2012
Foretak: NSB Gjøvikbanen AS
Kontaktperson: Svein Austheim
Revisjonslag: Geir-Rune Samstad, revisjonsleder
Arild Bruun, fagrevisor
Kåre Bøklepp, fagrevisor

Revisjonsfunn

Revisjon er en systematisk, uavhengig og dokumentert prosess for å fremskaffe revisjonsbevis og vurdere i hvilken grad bevisene oppfyller revisjonskriteriene. Revisjonskriteriene er kravene som er stilt i, eller i medhold av, jernbanelovgivningen. En oversikt over jernbanelovgivningen med kommentarer er gitt på: <http://www.sjt.no/no/Lover-og-forskrifter/>. Revisjonsbevisene vil være grunnlaget for revisjonsfunnene. Statens jernbanetilsyn grupperer revisjonsfunnene i avvik og observasjoner.

AVVIK defineres som manglende samsvar med bestemmelser i norsk jernbanelovgivning.

OBSERVASJON er forhold som ikke omfattes av definisjonen avvik, men som Statens jernbanetilsyn mener det er riktig å påpeke for å ivareta sikkerheten til passasjerer og tredjeperson.

Revisjonsrapport

Denne tilsynsrapporten beskriver de avvik som er avdekket, og de observasjoner som er registrert gjennom revisjonen.

Statens jernbanetilsyn praktiserer negativ rapportering fra revisjoner. Det vil si at revisjonsrapporter i hovedsak omhandler manglende samsvar med bestemmelser i norsk jernbanelovgivning. Forhold der kravene er tilfredsstillende oppfylt beskrives normalt ikke.

Revisjonen er basert på stikkprøver.

Oppfølging av revisjonen

Statens jernbanetilsyn pålegger som hovedregel at virksomheten innen en tidsfrist identifiserer årsaken til avvikene og iverksetter tiltak både for å fjerne avvikene og årsakene til disse. Pålegg gis i et oversendelsesbrev der denne rapport følger som vedlegg.

Tilsynet kategoriserer ikke avvik i forhold til alvorlighetsgrad. Virksomheten må selv vurdere alvorlighetsgrad og eventuelt behov for å prioritere gjennomføring av tiltak raskere enn frister tilsynet setter.

Der vi i sum avdekker vesentlige mangler ved sikkerhetsstyringen eller sikkerhetsstyringssystemet, kan vi pålegge hele eller deler av virksomheten stanset eller trekke sikkerhetssertifikatet tilbake.

Vi forventer at observasjoner håndteres slik at disse ikke senere utvikler seg til/bidrar til avvik.

Vedlegg 1 - Hjemmelstekster

Avvik 1

Sikkerhetsstyringsforskriften § 3-1. Krav til sikkerhetsstyringssystem
Jernbanevirksomheten skal ha et sikkerhetsstyringssystem.

Sikkerhetsstyringssystemet skal være tilpasset arten og omfanget av den aktuelle virksomheten og andre forhold ved denne. Sikkerhetsstyringssystemet skal videre sikre håndtering av alle risikoer forbundet med virksomheten.

Sikkerhetsstyringssystemet skal ta hensyn til alle relevante risikoer som oppstår som følge av andre jernbanevirksomheter og tredjeparters virksomhet. Sikkerhetsstyringssystemet skal vise hvordan kontrollen er sikret fra den øverste ledelsens side på ulike nivåer, hvordan personalet på alle nivåer er involvert og hvordan den kontinuerlige forbedringen av sikkerhetsstyringssystemet sikres.

Sikkerhetsstyringssystemet skal omfatte bruk av leverandører. Jernbanevirksomheten skal stille de samme styrings- og sikkerhetskrav til aktiviteter utført av leverandører som til aktiviteter utført av egen virksomhet.

Infrastrukturforvalters sikkerhetsstyringssystem skal ta hensyn til virkningene av forskjellige jernbaneforetaks virksomhet på det nasjonale jernbanenettet og omfatte bestemmelser som skal gjøre det mulig for alle jernbaneforetak å drive i samsvar med krav i eller i medhold av jernbanelovgivningen, samt krav i og vilkår fastsatt i deres sikkerhetssertifikat.

Avvik 2

Sikkerhetsstyringsforskriften § 3-3. Prosedyrer m.m., første ledd
Jernbanevirksomheten skal utarbeide prosedyrer og/eller bestemmelser som dekker alle relevante forhold av betydning for sikkerheten.

Avvik 3

Sikkerhetsstyringsforskriften § 6-1. Risikovurderinger
Jernbanevirksomheten skal planlegge og gjennomføre de risikovurderinger som er nødvendig for å fastslå om driften av virksomheten er innenfor akseptabel risiko. Risikovurderingene skal planlegges og gjennomføres på en systematisk og koordinert måte gjennom alle virksomhetsfaser.

Det skal fremgå hva som er formålet med de enkelte risikovurderingene samt hvilke forutsetninger og avgrensninger som er lagt til grunn.

Ved vesentlige endringer skal felles metode for risikovurderinger regulert i forskrift 12. mars 2010 nr. 401 om gjennomføring av kommisjonsforordning (EF) nr. 352/2009 om innføring av felles sikkerhetsmetode for risikovurderinger i henhold til artikkel 6. pkt. 3a i direktiv 2004/49/EF (forskrift om felles sikkerhetsmetode for risikovurderinger) benyttes i den grad forskriften selv bestemmer.

Avvik 4

Sikkerhetsstyringsforskriften 7-1. Revisjoner
Jernbanevirksomheten skal systematisk gjennomføre revisjoner av sitt sikkerhetsstyringssystem for å vurdere om det er tilfredsstillende implementert, vedlikeholdt og om det tilfredsstillende krav i eller i medhold av jernbanelovgivningen, samt kravene i sikkerhetsstyringssystemet som jernbanevirksomheten har etablert.

Jernbanevirksomhetene skal systematisk gjennomføre revisjoner av leverandører for å vurdere om leverandører overholder krav i eller i medhold av avtaler.

Revisjoner skal gjennomføres i henhold til anerkjent metodikk, vedtatte revisjonsprogrammer og på en måte som ivaretar objektivitet og uavhengighet.

Avvik 5

Sikkerhetsstyringsforskriften § 7-4. Oppfølging av avvik, første ledd

Jernbanevirksomheten skal registrere og følge opp avvik fra interne bestemmelser. Det skal tas stilling til avvikenes betydning for sikkerheten, både isolert og i forhold til andre avvik.

Avvik 6

Sikkerhetsstyringsforskriften § 7-2. Oppfølging av jernbaneulykker og jernbanehendelser

Jernbanevirksomheten skal ha system for intern rapportering, registrering, granskning og analyse av jernbaneulykker, alvorlig jernbanehendelser og jernbanehendelser.

Jernbanevirksomheten skal undersøke og analysere jernbaneulykker, alvorlige jernbanehendelser og jernbanehendelser for å sikre at nødvendige tiltak treffes. Tiltakene skal følges opp og effekten evalueres. Inntil nødvendige tiltak er iverksatt skal det gjennomføres kompensierende tiltak.